

Härjedalens kommun

kommun@herjedalen.se

Emma.jonses@herjedalen.se

2022-03-28

1 (19)

Dnr-SI 2021:8088

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Ytterhogdals Centralskola i Härjedalens kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Ytterhogdals Centralskola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier *i hög utsträckning*, *i flera delar* eller *i låg utsträckning*. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna *i låg utsträckning* eller *i flera delar* anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna *i hög utsträckning* begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Ytterhogdals Centralskola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr *i hög utsträckning* skolans utveckling.

Undervisning

Undervisningen främjar *i flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att lärarna utvecklar sitt arbete för att tydliggöra syftet med lektioner så att eleverna också förstår kopplingen mellan det centrala innehållet och de kunskaper de förväntas utveckla.

Trygghet och studiero

Skolan arbetar *i hög utsträckning* för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges *i flera delar*, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn bör se till att det finns forum för lärare att kvalitetssäkra sin bedömning och betygsättning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 28 oktober 2022 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– SI 2021:8088) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr *i hög utsträckning* skolans utveckling.

Sammanfattande motivering

Skolinspektionens granskning visar att rektorn skaffar sig en god nulägesbild av hur verksamheten bedrivs och fungerar. Skolans aktiva värdegrundsarbete, medvetna utformning av lärmiljön, ett stärkt elevhälsoarbete med fokus på tidiga insatser och på betoningen av rörelse under skoldagen är alla faktorer som bidrar till en god utveckling av verksamheten. Rektorn har förvisso inte aktivt initierat ett strategiskt jämställdhetsarbete, men medvetenheten hos personalen är hög om det självklara i att flickor och pojkar ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling. Rektorn skapar dock goda möjligheter för lärarna att samverka kring undervisningen och övrig verksamhet vid skolenheten och styr verksamheten genom en tydlig organisation och mötesstruktur. Det finns rutiner för att introducera nya lärare på skolan.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Uppföljning, analys och förbättringsåtgärder

Skolinspektionens utredning visar att skolans resultat och måluppfyllelse följs upp regelbundet och att rektorn skaffar sig en god nulägesbild av hur verksamheten bedrivs och fungerar. Regelbundna möten med personalen i arbetslagsträffar, medarbetarsamtal och strukturerade lektionsbesök är de fora som rektor använder sig av för att skaffa sig nulägesbilden. Elevantalet är lågt vilket innebär att uppföljningen av kunskapsresultaten mer har skett på ett individuellt plan, där varje enskild elevs kunskapsutveckling blir synliggjord. Under de senaste åren har mer fokus lagts på att analysera kunskapsresultaten och koppla ihop dem med undervisningens genomförande och förutsättningar, ett arbete som framgent kommer att fördjupas, enligt rektorn. Två andra skolenheter ingår också i rektorns ansvarsområde och omfattas även de av den uppföljning och analys som görs av rektorn och personalen vid respektive skola. Det möjliggör jämförelser mellan skolenheterna, som samtliga är små med få elever och undervisning i åldersblandade grupper. När underlaget blir större blir det lättare i analysen att se mönster samt att identifiera både likheter och skillnader mellan skolenheterna.

Av den analys som rektorn och personalen gör framgår att det aktiva och förebyggande värdegrundsarbete som Centralskolan i Ytterhogdal bedriver påverkar resultaten i positiv riktning. Enligt rektorns uppgifter för läsåret 2020/21 har alla elever i årskurs 1 uppnått kunskapskraven för läsförståelse, vilket inte har varit fallet under de senaste fyra åren. Enligt rektorn har också samtliga elever i årskurs 6 samma läsår

nått de nationella kunskapskraven i alla ämnen.¹ En bidragande orsak till de förbättrade resultaten är enligt rektorn att skolenheten nu har tillgång till en specialpedagog, vilket inte har funnits under de föregående åren. Elevhälsoarbetet har stärkts och insatser har gjorts för att ytterligare utveckla systematiken i arbetet inom de tidiga insatserna för läsa-skriva-räkna-garantin.

Därutöver har rektorn tillsammans med lärarna arbetat för att utveckla undervisningen med särskilt fokus på lärmiljön. Skolan har anammat en modell kring ljuddämpande miljöer i korridorer och klassrum, medveten möblering med möjlighet till variation i klassrummen samt att ta bort allt som ger störande intryck i klassrummen.

Jämställdhetsarbete

Skolinspektionens utredning visar att rektorn och personalen bedriver ett gott arbete utifrån ett jämställdhetsperspektiv. Frågor om elevers lika rättigheter och möjligheter oberoende av könstillhörighet diskuteras flitigt bland skolans personal, även om det inte sker på ett strukturerat sätt som i detalj är initierat av rektorn. Medvetenheten hos personalen är hög om det självklara i att flickor och pojkar ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling. Enligt rektorn är det svårt att dra några generella slutsatser kring eventuella skillnader i kunskapsresultat mellan könen. Det har sin förklaring i att grupperna är mycket små och en särskilt försvårande omständighet är att det i vissa årskullar finns endast ett kön representerat. Den uppföljning som rektorn gör när det gäller eventuella könsskillnader i resultat sammanfaller med den kunskapsuppföljning som görs på individnivå.

Diskussionerna bland personalen handlar till stor del om hur elever av olika kön blir bemötta och om det ställs olika krav på dem. Det faktum att en av grupperna på skolan just detta läsår består av endast pojkar, fick personalen att inför skolstarten lägga än större fokus på värdegrundsarbetet, samt att tänka igenom och reflektera över hur de skulle komma att behöva agera i olika situationer. Farhågan var att det skulle kunna bli stökigt med bara pojkar i gruppen. Det visade sig dock, enligt lärarna, att pojkarna har "blommat ut" genom att de tar ansvar för sin egen

¹ Officiell statistik finns inte att tillgå på grund av för lågt elevantal.

undervisningssituation och för att skapa en lugn och trygg skolmiljö också för andra elever, på ett helt annat sätt än förväntat. I nuläget har lärarna högre förväntningar på pojkarna än vad de haft tidigare när det också fanns flickor med i gruppen. Med uttalade högre förväntningar har pojkarna växt och blivit mer ansvarstagande. Diskussionerna bland personalen har också handlat om vilken påverkan det faktum kan ha att alla lärarna är kvinnor. Lärarna uppger att de kan tycka sig agera könsneutralt men säger samtidigt självkritiskt, med erfarenheten från året som gått, att det kanske inte alltid är så.

Ledning och organisation

Rektorn skapar goda möjligheter för lärarna att samverka kring undervisningen och övrig verksamhet vid skolenheten. De undervisande lärarna delar arbetsrum och finns nära varandra under dagen. Det gör att det finns goda möjligheter att samverka kring planering och att reflektera tillsammans under skoldagen. Flera av lärarna har funnits vid skolan under lång tid och känner varandra väl. Personalen är sammansvetsad och tillämpar samma förhållningssätt i sitt arbete med eleverna, även om arbetssätten kan se olika ut beroende på lärare och lektion. Lärarna har arbetat flera år och det är ovanligt att nya lärare rekryteras, men när så sker finns en erfaren grupp lärare på plats som kan instruera och vägleda en nytilkommen medarbetare.

Eftersom personalgruppen är liten och inte heller har bytts ut under flera år har rektorn medvetet valt att inte ha någon ledningsgrupp eller utsett någon arbetslagsledare. På så sätt sköter rektorn själv de frågor som dyker upp och får därför den insyn som krävs för att kunna leda verksamheten.

Rektorn har styrt arbetslagsträffarna så att ett tillfälle per vecka är avsatt för arbetslagsträffar där all personal på skolan kan mötas. Rektorn finns med på dessa tillfällen var tredje vecka, eftersom rektorn även har ansvar för två ytterligare skolor i sitt rektorsområde. Varje träff har en tydlig struktur och det som behandlas dokumenteras i ett delat digitalt dokument. Det gör att rektorn kan hålla sig uppdaterad om innehållet i de träffar där rektorn inte kan delta och har också möjlighet att kommentera det som har avhandlats direkt i det digitalt delade dokumentet. Rektorn styr innehållet i träffarna genom en förutbestämd mötesordning med en mall för vad som ska tas upp vid respektive arbetslagsträff. Mötestiden för de tre skolenheterna inom rektorsområdet är densamma. Detta för att skapa möjligheter för medarbetare att träffas gemensamt om behov skulle finnas. Rektorn uppger att rektorn och personalen under de sju år rektorn har haft ansvaret för skolan, har arbetat mycket med att bygga upp en god självkänsla hos personalen för att de ska känna att de ska våga lita på sina egna beslut i och med att rektorn inte alltid är på

skolan. Lärarna stämmer dock av med rektorn inför beslut och det finns en fungerande struktur för det. Det har på så sätt utvecklats en fungerande kultur där lärarna tar ett stort ansvar i första led men där rektorn ändå finns med, blir informerad och styr verksamheten på ett tydligt sätt.

Skolenhetens elevhälsoteam har digitala träffar varje vecka. Varannan vecka handlar träffarna om det hälsofrämjande och förebyggande arbetet, där psykolog och kurator har framträdande roller. Varannan vecka behandlar elevhälsoteamet elevfrågor på individnivå. Specialpedagogen finns på skolan några dagar varje vecka, vilket ger möjlighet för lärarna att diskutera såväl undervisningen som elevers olika behov.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att skolan *i hög utsträckning* motsvarar kvalitetskriterierna inom området.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 2 och 5 §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Rättigheter och skyldigheter, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 5 Kursplaner

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar *i flera delar* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering

Eleverna får en varierad undervisning som anpassas efter deras förutsättningar och behov. Lärarna hjälper eleverna att komma igång med uppgifter och att bibehålla intresse och engagemang. Eleverna har till viss del möjlighet att påverka innehåll och arbetssätt i undervisningen, vilket bidrar till att skapa engagemang. I syfte att skapa än större intresse för undervisningen kan lektionernas syfte och mål tydliggöras för eleverna i högre utsträckning än som redan sker. Det medför också ökad möjlighet för lärare att skapa intresseväckande inledningar av lektioner och att också avsluta dem på ett sätt som återknyter till syftet, som sammanfattar innehållet och hjälper eleverna att förstå målet och syftet med undervisningen.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Stimulans och anpassning av undervisningen

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen anpassas utifrån elevers olika behov och förutsättningar. Lärarna visar på olika sätt att de har höga förväntningar på elevernas förmåga vilket stärker elevernas självförtroende och motivation att lära. Eleverna uttrycker i intervjuer att "lärarna är bra på att göra lektionerna intressanta - hur intressanta kan variera från lektion till lektion men på vissa lektioner är det jättebra". Eleverna säger vidare att de får beröm av lärarna när de har gjort något bra och att de inte ser så stora behov av att lärarna ska "peppa" ännu mer eftersom "man ju måste göra uppgifterna". Viktigt i sammanhanget är de goda relationer som förefaller råda såväl mellan elever som mellan elever och de vuxna i skolan. Eleverna är vana vid att arbeta i åldersblandade grupper och det finns goda möjligheter för yngre elever att bli stimulerade av vad de äldre eleverna gör och på liknande sätt får äldre elever tillfälle att repetera och komma ihåg vad de gjorde i lägre årskurser. Det finns en anda av hjälpsamhet som råder i klassrummen också mellan elever. Lärarna beskriver att de försöker hitta ingångar till olika moment genom något som eleverna är intresserade av. Ett exempel på hur de skapar engagemang är att eleverna har fått arbeta med att ta fram fakta om olika länder inför de olympiska spelen och sedan avsluta med tävlingar i de olika grenarna, som respektive land är framstående inom. Ett annat exempel är när eleverna under en lektion i fysik/matematik skulle träna programmering genom att designa en rymdraket vars uppgift skulle vara att "rädda" en satellit som hade råkat ut för rymdskrot. Denna uppgift var en deluppgift inom ett större område som handlade om rymden.

Lärarna har stor vana vid att arbeta i åldersblandade grupper och att anpassa undervisningen efter elevernas olika behov och åldrar. De lektionsobservationer som Skolinspektionen gjort visar flera exempel på att lärarna differentierar uppgifterna beroende på hur långt eleverna har hunnit i sin kunskapsutveckling. Lärarna berättar att det finns resurspersoner att tillgå vid behov, men att det ändå kan vara svårt att hinna med att planera för olika nivåer i en och samma elevgrupp. De försöker anpassa efter gruppen och nyttja den variation som finns. Ibland, säger lärarna, har de elever i årskurs 1 som kan arbeta på samma sätt och med samma innehåll som elever i årskurs 3 medan läget ibland kan vara det omvända. När det behövs ytterligare anpassningar av något skäl finns goda möjligheter att arbeta tillsammans med övriga lärare på skolan. Numera finns även en specialpedagog att vända sig till för att få råd om insatser och sätt att arbeta, vilket inte funnits tidigare.

Elevernas delaktighet

Granskningen visar att lärarna vid Ytterhogdals Centralskola tar vara på elevernas synpunkter på undervisningen. Eleverna kan önska innehåll och arbetssätt och lärarna försöker tillgodose önskemålen, men inom ramen för vad som är möjligt. Ramen definieras av lärarna utifrån de nationella målen och det centrala innehållet men eleverna kan ofta påverka när det gäller arbetssätt och arbetsform, exempelvis om de vill arbeta enskilt, i par eller i grupp.

Eleverna ges också återkommande möjligheter att själva reflektera över sitt eget lärande, inte minst i samband med utvecklingssamtalen. Inför utvecklingssamtalen sker ett medvetet arbete enligt en modell som en av lärarna har lanserat. Förarbetet består i att eleverna individuellt förbereder sig med hjälp av utvärderingar av alla ämnen som ett sätt att skapa medvetenhet om hur det har gått, vad de har gjort och vad de vill lära sig mer om i respektive ämne.

Målfokus, variation och lärarstöd

Skolinspektionens granskning visat att undervisningen i många fall är varierad och innehåller en växling mellan olika arbetsuppgifter, vilket också bekräftas i intervjuer med eleverna. De säger att lärarna är duktiga på att skapa variation i både innehåll och arbetssätt, även om det kan variera beroende på ämne. Lärarna arbetar aktivt och hjälper elever att komma igång med sina uppgifter och stimulerar eleverna att bibehålla sitt engagemang. Vid Skolinspektionens observationer råder goda relationer mellan eleverna och de vuxna som finns i klassrummet. Eleverna tar sig intresserat an de uppgifter de får, även om koncentrationen framför allt hos de yngre eleverna tryter allteftersom lektionen närmar sig sitt slut. Läraren lägger då in en aktivitet som innebär att eleverna får röra på sig fysiskt. Det kan vara att härma rörelser på en film som spelas upp eller dansa till musik. Av intervjuerna framgår att alla lärare medvetet arbetar med rörelse under skoldagen, inte bara utomhus utan även som rörelsepauser under lektioner för att ge eleverna möjlighet att "springa av sig" eller träna koordination med ökande svårighetsgrad.

Det varierar i vilken grad lärarna tydliggör mål och syfte med lektionen för eleverna. Av intervjuer med rektor och lärare framgår att detta är något som skolan har lagt fokus på under senare tid, men att det är ett arbete som de vill fördjupa än mer. Just detta att eleverna inte bara ska få veta vad de ska arbeta med utan också att lärarna får eleverna att förstå varför. Lärarna uttrycker att det är en ständig diskussion om hur de ska prata med eleverna om det och hur man ska nå fram till dem. Framför allt de äldre eleverna bekräftar i intervjuer att lärarna ibland pratar med dem om såväl läroplansmål som centralt innehåll och kunskapskrav. Observationer av

undervisningen visar, som tidigare nämnts, att det råder goda relationer mellan elever och de vuxna i klassrummen och eleverna förefaller vara väl införstådda i hur undervisningen bedrivs och vad de kan förvänta sig. Det finns en logisk följd i de moment som avhandlas under lektionerna, även om det varierar i vilken grad observationerna gav tydliga exempel på klargörande av mål och syfte eller intresseväckande inledningar och sammanfattande avslutningar av lektionerna.

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att skolan *i flera delar* motsvarar kvalitetskriterierna inom området men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att lärarna utvecklar sitt arbete för att tydliggöra syftet med lektioner så att eleverna också förstår kopplingen mellan det centrala innehållet och de kunskaper de förväntas utveckla.

Granskningen visar att undervisningen vid skolan på många sätt är varierad, stimulerande och anpassad efter elevernas behov och förutsättningar. Lärarna är duktiga på att stödja eleverna och hjälpa dem att komma igång med sina uppgifter och att bibehålla intresset under lektionerna. Undervisningen bör dock kunna utvecklas genom att lärarna gör ytterligare ansträngningar för att få eleverna att förstå målet och syftet med lektionen. I det arbetet blir det också viktigt att se till att lektionerna får en tydlig struktur med en inledning som är intresseväckande och en avslutning som kan vara både sammanfattande och framåtsyftande. Både lärare och rektor framhåller också att detta med att förklara och få eleverna att förstå syftet och målet med undervisningen är en ständig diskussion och att det arbetet behöver fördjupas.

En viktig del i en undervisning som är välstrukturerad och organiserad är att läraren ser till att det finns en struktur på lektionerna som innefattar introduktion, genomförande och en uppföljande avslutning². En lärares introduktion under en

² William D. (2013) Att följa lärande – formativ bedömning i praktiken, Lund: Studentlitteratur. Håkansson & Sundberg (2012).

lektion skiljer sig givetvis beroende på om lektionen innebär en start av ett nytt arbetsområde eller om lektionen befinner sig mitt i ett arbetsområde. Någon form av introduktion inför varje lektionsstart behövs dock för att tydliggöra för eleverna vad de förväntas lära sig under lektionen samt kan underlätta för dem att bli motiverade att arbeta under lektionen. På motsvarande sätt behöver varje lektion få en avslutning. Även en avslutning kan genomföras på olika sätt. Syftet med avslutningen är att läraren sammanfattar undervisningens olika delar och relaterar eller återknyter till syftet med lektionen eller arbetsområdet för att innehållet ska uppfattas som meningsfullt för eleverna och för att eleverna ska vara medvetna om var de befinner sig i sitt lärande.³ Eleverna ska förstå syftet med lektionen och läraren behöver därför i sin planering sätta upp tydliga mål för lektionen, arbetsområdet och respektive delmoment. I praktiken innebär det att lärare behöver konkretisera målen genom att tydliggöra kopplingen mellan de kunskaper som undervisningen ska ge eleverna möjlighet att utveckla och det centrala innehåll som undervisningen ska behandla.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att arbeta för att lärarna i sin undervisning ser till att kopplingen mellan lektionernas innehåll och läroplanens och kursplanernas mål och krav framträder tydligt för eleverna. Det ger lärarna tillfälle att skapa en tydlig struktur på lektionerna genom att inleda lektioner på ett intresseväckande sätt och att avsluta lektionerna med någon form av sammanfattning och återkoppling till syftet med lektionens innehåll. En sådan avslutning underlättar också för lärarna att få elevernas syn på hur arbetet gick, alltså en utvärdering av om aktiviteterna har lett till att syftet med lektionen har uppfyllts. Den informationen utgör viktig kunskap för lärarna i deras arbete med att utveckla undervisningen och är också en viktig komponent för att öka elevernas delaktighet och inflytande i undervisningens innehåll och arbetsformer.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 2 §, 5 kap. 3 och 5 §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

³ Håkansson, J & Sundberg, H (2012) Utmärkt undervisning; Framgångsfaktorer i svensk och internationell forskning, Stockholm: Natur & Kultur)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Skolan arbetar *i hög utsträckning* för att utbildningen ska präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Sammanfattande motivering

Det finns ett samlat arbete på skolan för att skapa studiero inte minst genom utformningen av lärmiljön. Personalen tillämpar gemensamma strategier och förhållningssätt för att upprätthålla och vid behov återställa studiero. På skolan arbetar personalen också medvetet för att skapa trygghet. Alla lärare följer med elever ut på rast och vanan att vara tillsammans i olika åldrar skapar en naturlig samvaro där det alltid finns vuxna närvarande och där yngre och äldre elever leker och har aktiviteter tillsammans. Trygghetsarbetet utvärderas i enkäter och trygghetsronder varje termin och ligger till grund för de åtgärder som vidtas.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Studiero och lugn miljö

Granskningen visar att det finns ett samlat arbete på skolan för att skapa studiero. Lärarna har goda möjligheter att planera samt tänka strategiskt och förebyggande när det gäller studieron och har gjort så i flera år. Lärarna säger att det handlar mycket om att arbeta med värdegrunden i vardagen, exempelvis när det gäller turtagning och att få eleverna att tränas i att lyssna på varandra. Lärarna tar direkt tag i situationer som uppstår och som kan störa studieron. Eleverna berättar att det oftast är lugnt på lektionerna, även om det i vissa ämnen kan vara mer pratigt ibland.

Rektorn har tillsammans med personalen medvetet arbetat för att forma en lärmiljö som skapar lugn. Skolan är nyligen renoverad och lokalernas utformning bidrar påtagligt till att det råder studiero och lugn. Mattor dämpar ljud i både lektionssalar och korridor. Väggarna är avskalade och sådant som ger störande intryck är bortplockat. Lektionssalarna är möblerade med hexagonbord att samlas kring när man ska diskutera eller arbeta i grupp medan den egna bänken mer ska vara en egen tyst arbetsplats.

De rörelsepauzer som läggs in med jämna mellanrum under lektionerna bidrar också till att eleverna kan koncentrera sig bättre och fokusera på arbetet i klassrummet. Lärarna berättar att de arbetar för att dämpa spring och höga ljud och för att eleverna ska bli medvetna om hur de själva och andra fungerar, till exempel att någon kan tåla mycket ljud, medan andra vill ha tyst omkring sig. Eleverna behöver få utlopp för att prata och räcka upp handen samtidigt som de måste ta hänsyn till övriga elevers behov av studiero.

Arbetet för trygghet

Personalen på skolan arbetar på ett medvetet sätt för att skapa trygghet för eleverna. Lärarna är alltid ute på rast tillsammans med eleverna och aktiverar dem i olika lekar. Det beskriver lärarna som en styrka och något som skiljer Ytterhogdals skola från många andra skolor. Elever från förskoleklass upp till årskurs 6 umgås och leker tillsammans på rasterna. Det är till exempel naturligt att äldre elever drar yngre elever på pulka eller deltar tillsammans i olika spel och lekar. Lärarna säger att skolan har lyckats bygga upp ett klimat av trygghet som också "spiller över" på arbetet i klassrummet. Av intervjuer med elever framgår att de känner sig trygga på skolan. Eleverna uppger också att det finns ordningsregler att förhålla sig till på skolan och att de har varit med och bestämt dem. De lyfter också fram att de tycker det är bra att lärarna alltid följer med ut på rast och att de finns ute hela rasten. Representanter för elevhälsan säger i intervju att "skolan utgör en fantastisk lärmiljö" och att lärarna har god kontakt med alla elever i alla klasser. De går in och hjälper varandra och stöttar där det behövs. Elevhälsan träffas digitalt en gång i veckan enligt en i förväg bestämd mötesstruktur där varannan träff handlar om det hälsofrämjande och förebyggande arbetet, vilket under hösten har inriktats mot psykisk ohälsa. Under psykologens ledning har elevhälsoteamet diskuterat och enats om vilka områden som åtgärderna ska fokusera på.

Eleverna besvarar regelbundet enkäter och går trygghetsvandringar med rektorn. Enligt rektorn visar svaren inga tecken på att eleverna känner sig otrygga. Av skolans likabehandlingsplan framgår av utvärdering att de allra flesta eleverna känner sig trygga på skolan och att de åtgärder som planeras under detta läsår är att fortsätta det goda arbetet med trygghet i skola och i fritidshem. Av Skolinspektionens enkät som genomfördes under våren 2021 finns inga resultat sammanställda för eleverna eftersom elevantalet är så lågt. Av vårdnadshavarnas svar framgår att variablerna *Trygghet* och *Förhindra kränkningar* når ett betydligt högre indexvärde på

Ytterhogdals Centralskola än vad som är fallet i samtliga skolenheter som deltagit i enkätomgången⁴. Skolenkäten genomförs vartannat år⁵.

Skolinspektionens bedömer sammantaget att skolan *i hög utsträckning* motsvarar kvalitetskriterierna inom området Trygghet och studiero.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges *i flera delar* inom området, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering

Rektorn följer till viss del upp och analyserar lärarnas bedömningar och betygssättning. Skolan är liten och relevantalet är lågt vilket gör att analyser är svåra att göra. Fokus är mer på elevers individuella resultat än på vad rektorn sett ur ett likvärdighetsperspektiv. Informella diskussioner om bedömning sker inom lärargruppen och ibland med andra skolor. Rektorn har dock inte ännu initierat eller genomfört några träffar som ska ha kvalitetssäkringen av bedömningarna och betygssättningen som fokus.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

⁴ Enkätresultatet visar för Ytterhogdals centralskola ett Indexvärde på 9,1 för *Trygghet* och 8,8 för *Förhindra kränkningar* jämfört med 8,0 respektive 7,8 för samtliga skolenheter.

⁵ Skolinspektionen genomför Skolenkäten som en del av granskningen av skolverksamheten i landet. Enkäten riktar sig till elever, föräldrar och pedagogisk personal och genomförs löpande med tvåårsfrekvens för alla skolor. För alla frågor i enkäten beräknas ett snitt för referensgruppen. Skalan är 1-10 där ett högt indexvärde indikerar en positiv uppfattning. Enkätresultaten finns på webbplatsen <http://www.skolverket.se> under fliken "Skolutveckling".

Rektorns uppföljning och analys av lärarnas bedömningar och betygsättning

Granskningen visar att rektorn till viss del följer upp och analyserar lärarnas bedömningar och betygsättning. Skolan är liten med lågt elevantal i respektive årskurs och jämförelser mellan olika grupper är därför svåra att göra, enligt rektorn. Fokus är mer på elevernas individuella resultat än på en analys av resultaten sett ur ett likvärdighetsperspektiv. Eftersom skolan är liten och elevantalet lågt brukar rektorn därför göra sammanställningar av resultat från alla tre skolor hon ansvarar för. Det gör att det är lättare att se mönster. Sammanställningarna ligger till grund för de analyser som görs.

Under innevarande vårtermin är det dock inplanerat ett arbete kring de nya kursplanerna inför implementering av Lgr 22 och i augusti 2022 är tanken att träffarna ska handla om tolkning av betygskriterierna/kriterierna för bedömning. Det ska dock ske i ett större sammanhang där fler skolor deltar.

Förutsättningar för att säkerställa likvärdig bedömning

Granskningen visar att rektorn i viss mån ger förutsättningar för lärare att kvalitetssäkra sina bedömningar och sin betygsättning. Lärarna gör sina bedömningar i samråd med varandra och ibland i samråd med andra lärare än dem som finns på skolan. Det finns rutiner för användning av Skolverkets bedömningsstöd, även om arbetet har varit lite haltande det senaste året på grund av sjukskrivningar. Under de senaste två åren har inga nationella prov genomförts, vilket annars har gett tillfälle till kommunövergripande diskussioner kring rättning och bedömning av nationella prov. Nu har det inte varit aktuellt med anledning av pandemin.

Av intervjuer med lärarna framgår att de inte har inplanerade bedömnings- och betygskonferenser på skolan, men att det sker många mer informella möten, där bedömningsfrågor diskuteras. Det finns möjlighet att resonera med rektorns andra skolor i samband med de måndagsträffar som hålls. Enligt rektorns uppgifter sker dock inga särskilda insatser specifikt riktade mot bedömning och betygsättning.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan *i flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Bedömning och betygsättning, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Rektorn bör se till att det finns forum för lärare att kvalitetssäkra sin bedömning och betygsättning.

Granskningen visar att det inte finns några planerade bedömnings- och betygsättningskonferenser på skolan, även om bedömningsdiskussioner sker informellt. Det låga elevantalet vid skolan gör att analyser av lärarnas bedömning och betygsättning är svåra att göra. Fokus ligger mer på elevers individuella resultat än på resultaten ur ett likvärdighetsperspektiv.

Bedömning och betygsättning är en komplex praktik och kräver att lärare inte lämnas ensamma i arbetet. Det är viktigt att lärarna ges förutsättningar att kvalitetssäkra sin betygsättning, dels i relation till de nationella styrdokument, dels med varandra. Lärare behöver regelbundet ges möjlighet att diskutera och analysera hur de bedömer elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven. Lärare behöver också ges möjlighet att samverka både inom och mellan skolor. Att diskutera bedömning och betygsättning med andra professionella bidrar till att bedömningen blir mer tillförlitlig och inte låter sig påverkas av till exempel lokala "traditioner" eller bedömningskulturer.

Skolinspektionen rekommenderar rektorn att se till att det finns förutsättningar i form av tid och strukturer för lärare att på olika sätt kvalitetssäkra sin bedömning och betygsättning. Hos rektorn ligger ett ansvar för att de bedömningar som görs av elevernas kunskapsutveckling och resultat är likvärdiga, det vill säga att elevernas kunskapsutveckling är bedömd på samma grunder och att bedömningarna utgår från kunskapskraven. För att veta att så är fallet behöver rektorn analysera bedömningar utifrån skillnader och variationer mellan årskurser och klasser och diskutera detta med lärarna.

På Skolinspektionens vägnar

Beslutet har fattats av undervisningsrådet Veronica Bonivart Säfström

I den slutliga handläggningen har undervisningsrådet Agnetha Burström (föredragande), utredarna Anders Holmgren och Robert Sondell medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sex lektionsobservationer
- Två gruppintervjuer med elever
- En gruppintervju med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning arbetar skolan så att utbildningen präglas av trygghet och studiero och eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område

granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 23 – 24 februari 2022. Besöket genomfördes av Agnetha Burström och Anders Holmgren.

Ytterhogdals Centralskola bedriver verksamhet för elever i förskoleklass och i årskurserna 1 till 6. Sammantaget finns 29 elever på skolan, varav 7 elever går i förskoleklass. Verksamheten är uppdelad i två grupper; en för förskoleklass upp till årskurs 3 och en för årskurserna 4 – 6. Skolenheten har fyra lärare samt ett antal resurspersoner. Verksamheten leds av en rektor som också ansvarar för två andra skolenheter samt tre förskolor.

På grund av lågt elevantal finns ingen officiell resultatstatistik publicerad för skolan Skolverkets databas.